

Dārzeni bez indes, un lopiem brīvība

♦ Svēteniece Daina Balode no pilsētnieces kļuvusi par laucinieci

EDGARS KUPČS

«Rutki – bioloģiski audzēti. Vairumā,» it kā vienkāršs interneta sludinājuma teksts «Ziņas» aizveda uz skaistu lauku viensētu vietā, kur robežojas Svētes un Glūdas pagasts. Tur Mūrnieku saimniece Daina Balode kopš došanās pensijā izšķīrusies par labu ekoloģiski tīrai saimniecībai. Sākumā piecos hektāros audzēti virkne dārzeni, bet pēdējos gadus papildu ienākumus iztikšanai gūst, brīvā laikā turot gotiņas un galas šķirņu jaunlopus.

No pilsētas uz laukiem

«Jau padomju gados visu laiku gribejam dzīvot laukos,» pārcelšanās uz Svētes pagastu aizsākumus atceras Daina. Ar sešsimt kvadrātmētru dārzkopības sabiedrībā toreiz šķitis par maz. «Mums kā tipiskiem latviešiem šausmīgi nepatika, ka tik tuvu ir daudz kaimiņu.» Aston-desmitajos gados ar mērķi sameklēt kļuļu ligzdināvu sev kopā ar vīru izbūvētais viss Jelgavas rajons. Kā atklāsme nācis pieredzētais, ka mūsos ir tik daudz skaistu vietu! «Platones upes krastā mazliet uz augšu aiz skolas atradām tādu stāvkraustu, un pašā krastā blakus kraujai mājiņa – izeji laukā, tik milzīgs ūdens klajums pavērs!» atceras Dainas kundze. Taču tad īpašums tūlīt pārdots vietējam traktoristam.

Tā iezītas skaistākās vietas Iecavijas krastos, gleznainu āru nav trūcis, bet sirdsbalss teikusi, ka šī ir istā. Māja atrodas Glūdas pagastā, bet tuvējās zemes ap to – Svētes pusē. Izrādījies, ka īpašuma iepriekšējā saimniece pirms diviem gadiem mirusi, bet viņas dēls tur palikt nevarēja. «Man šī vieta patika!» kā toreiz – pirms aptuveni 20 gadiem – sajūsmas pārņēma ir Daina.

Māja pārbūvēta

Vecā māja bija pamatīgi nolaista. Istabās saimnieki bez raizēm glabājuši kartupeļus, sapuvušās sienas saturēja vien kriegēli, kas pēc īpašas tehnoloģijas bija būvēti atsevišķās kārtās.

Pamatus veidoja milzīgi balķi, uz tiem – kriegēli. Bija skaids, ka balsti jāmaina. «Jumtu stutējām uz ārkārtīgi lieliem domkratiem, posmu pa posmam jāucām sienas nost, likām jaunus pamatus, bet sienu vietā – gāzbetonu,» stāsta saimniece. Tā, kaut arī pārbūvēta, māja saglabājusi veco jumtu un daļu sienas. Saulainajā pusē izveidots paplašinājums ar lielu logu. «Zīpu» ciemošanās reizē saruna rit pie masīva koka galda, un par pavasari liecina ne vien saplaukušie bērza zari vāzē, bet arī saules stari, kas, modinot sniegpulkstenītes pagalmā un lutinot lopus sētā, pa plašo loga ruti iespīd mājā.

Zeme dārzenim

Aston-desmito gadu beigās vasaras jau varēja pavadīt jaunajā mājvietā.

Sākumā audzēja kartupeļus, jo, izrādās, zeme tur esot «švaka» – lielākoties mālsmits. Vējainā laikā iebrucamo ceļu pat kļāvē prāvs smūts slānis. Pie meža gan esot kūdrainākas augsnes. Taču no tādās zemes arī savs labums – ceļu pavasara un rudens šļūdoņi nespēj bojāt.

Tā dzīvoklis palicis meitai Inesei, bet tolaik vēl ar puiku Edgaru pārnākuši uz laukiem. «Visi smagi strādājam,» Daina atmiņas – kamēr citi zēni pilsētā spēlējusi paslēpes un citas pusaudžu spēles, Edgaram bija jābrauc veikt mājas darbi.

Daina toreiz strādājusi lauksaimniecības pārvaldē par agroķimikāli, vēlāk pārgājusi uz vides pārvaldi. Tad iepazitis vides inspektors darbs – braukājusi pa rajonu, vērtējot vides tīrību un piesārņotību.

Lauku simbols – govys

«Man visu laiku lies, ka lauku simbols ir govys,» saimniece teic – līdz ar pārcelšanos tas bijis pirmais mājlops. Dienas tad aizvadītas darbā pilsētā, bet vakaros un agrās rīta stundās šiverējušies pa laukiem. Ragaines devums iepaticies kolēģiem pilsētniekiem. «Man toreiz šķita, ka tā ir ideāla dzīve! Strādāt pilsētā, bet dzīvot laukos.» Kad palūkojos logos, izskatās, ka Mūrnieki ir dziļos laukos, taču likumainais iebrucamais ceļš jau pēc pāris kilometriem izved Svētes ciemata pierobežā, turpat ir pilsētas 2. autobusa pietura. Līdz turieni – 15 minūšu gājienam.

Kāposti bez ķīmijas

«Nodomājām – nevar taču vienā lauciņā burkānus bez ķīmijas audzēt sev, bet otrā – tirgošanai!»

Lieli palīgi bija bērni. Sākumā pat domājuši, ka Edgars, izmācījies Bulduru, kļūs par kārtīgu lauksaimnieku. Taču juku laiki lauksaimniecībā viņu mudināja apgūt finanšu lietas. Tagad viņš strādā Rīgā.

Tad vienai ragainei piepūlcējušās vēl citas, bet ar laiku saprasts, ka dārzēnkopību «nepavilks». Ja nelieto ķimikālijas, bez papildu darbaspēka pat piecus hektārus uzturēt kārtībā ir grūti. Daina pieredzējusi gan lielas kaplēšanas, gan burkānu novākšanas talpas.

Toreiz katru otro dienu Daina devās uz pilsētu, kur pienu pastāvīgi piegādāja gan bērnudārzam, gan vairākām kundzēm. Klienti kļuvuši par ļoti labiem paziņām. Ar laiku pieciem hektāriem pievienojās tikpat, ko nomā no kaimiņiem.

Nu jau piekto gadu Mūrniekos tur pārdesmit gaļas lopu. Tiem aiz mājas pavērties aploks, ziemā var patverties nojumē. Taču visu laiku tie aizvada svaigā gaisā. Kaut arī bagāts ar tādu rociņu nekļūsi, darbs jāiegulda milzīgs – vasarā 20 sienu kravas rokām bijis jāieciļā piekabēs un jādabū zem jumta. Taču gaļas šķirnes sajaukuma lopī rada tādu kā lauku idilli – vasarā tie staigā ap māju, nekur nemūk.

MŪRNIKU MĀJĀ saimniece Daina Balode smejas, ka deviņdesmitajos gados padomju laiku sieviete jau 55 gadu vecumā devusies pensijā. Sākušī audzēt kāpostus, tad tiem piepūlcējušies arī citi dārzeni. Gan darbs vides aizsardzībā, gan pašas vēlme dzīvot zaļā vidē bija noteicošie faktori, lai saimiektu ekoloģiski.

FOTO: AGRIS SAM. OV.

NU JAU PIEKTO gadu Mūrniekos tur pārdesmit gaļas lopu. Tiem aiz mājas pavērties aploks, ziemā var patverties nojumē. Taču visu laiku tie aizvada svaigā gaisā.

Pēkšņs ceļojums uz Maroku

Pirms diviem gadiem Daina zaudēja vīru. Kā glābiņš pēc tam nācis ģimenes lēmums kādam strādniekam Paulim ļaut dzīvot pirtīnās otrajā stāvā. Daina atzīst, ka Paulis ir liels palīgs saimniecīšanā. Viņš arī nupat kopis lopus, kad kundzes meita Inese «uz fiksu roku» internetā atradusi lētas biļetes uz Maroku. Tā, nešaubsoties ne mirkli, Daina piekritusi pēkšņi doties nedēļas ceļojumā, turklāt biļetes cena, neskaitot nodokļus, bijusi viens (!) santims. Ceļojums šķitis brīnīšķīga izrašanās no ierastās vides, pārsteiguši atvērtie un draudzīgie ma-

rokieši un vasarīgās dabas skaistums.

Kultūras darbiniece audzē gurķus

Interesanta ir ne tikai dēla Edgara pārtapsana no dārzkopja par finanšu speciālistu. Meita Inese zināšanas smēlusies Kultūras akadēmijā, bet tad savā ziņā nejausi kļuvusi par kāda projekta vadītāju Zemkopības ministrijā. Kaut arī no lauksaimniecības neko daudz nezinājusi, uzdrošinājusies kā jaunā zemniece pieteikties ES atbalstam. Projekts akceptēts, sēta drīz vien pacēlusies milzīga plēves siltumnica, kurā ik vasaru

SNIEGPULKSTENĪTES un cīruļu trājiļi jau labu laiku liecina – sācies pavasaris.

500 kvadrātmētros zaļo garas gurķu rindas. «Es viņai teicu, ka neko nepalīdzēšu, jo pašai darāma pietiek. Bet tad skatos – Inese ved kūdru, jāuc ar meslojuma, liek plēves rēnes! Stāda gurķus, viss notiek, aug!» smaida Daina. Meitu, kam patīk rītos ilgi gulēt, pazīt nevarēja – celās pulksten četros, veda gurķus uz nakts tirgu Rīgā.

Vasarās Mūrnieku mājās netrūkst arī bērnu čalu – meitas bērns Nils un Anete ar lielāko prieku dzīvojas laukos, bet viņu klasesbiedri Rīgā gan zina, ka vecmāmiņas suni sauc Duksis, gan arī bijuši ciemos un izvizināti frētā zīgu pajūgā. ♦